РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Министерство на земеделието
Българска агенция по безопасност на храните

ПЕРИОДИЧЕН БЮЛЕТИН по растителна защита

за периода до 31 май 2023 година

СОФИЯ, 2023

✉ Гр. София, 1606, бул. "Пенчо Славейков" № 15А
☎ +359 (0) 2 915 98 20, 🖷 +359 (0) 2 915 98 98, www.bfsa.egov.bg

☐ Ниво 3, TPL-RED ☐ Ниво 2, TPL-AMBER ☐ Ниво 1, TPL-GREEN ☐ Ниво 0, TPL-WHITE

ПШЕНИЦА И ЕЧЕМИК

Фенофаза:
Пшеница: BBCH (29-41-51) „Край на братенето. Видими са максималния брой на братята" - „Ранна фаза на вретенене: удължаване влагалището на флагелния лист" - „Начало на изкласяване: върха на класа излиза от влагалището, видими първи класчета"
Ечемик: BBCH (41-51) Ранна фаза на вретенене: удължаване влагалището на флагелния лист" - „Начало на изкласяване: върха на класа излиза от влагалището, видими първи класчета"

Основни вредители за периода:
- ✓ **Листни въшки /сем. Aphididae/**
- ✓ **Вредна житна дървеница /Eurygaster integriceps/**
- ✓ **Обикновена житна пиявица /Oulema melanopa/**
- ✓ **Сив царевичен хоботник /Tanymecus dilaticollis/**
- ✓ **Жълто ечемично вджуджаване /Barley yellow dwarf virus/**
- ✓ **Ранен листен пригор /Septoria tritici/**
- ✓ **Кафява и листна листна ръжда /Puccinia recondita/ и /Puccinia striiformis/**
- ✓ **Мрежести петна по ечемик /Drechslera teres/**
- ✓ **Брашнеста мана /Erysiphe graminis/**
- ✓ **Септориози /Septoria tritici/, /Septoria nodorum/**

Листни въшки /сем. Aphididae/

Климатичните условия са благоприятни за масовото намножаване и вредна дейност на листни въшки. В отделни области се наблюдава плътност над ПИВ. В областите: Велико Търново, Добрич, Перник, Плевен и Силистра е установена плътност с 10-15 % нападнати растения. В резултат на вредната дейност на листните въшки още през есента, в областите: Велико Търново и Добрич се наблюдават посеви с вирусни заболявания с до 30 % болни растения.

Вредна житна дървеница /Eurygaster integriceps/

Продължава пролетната миграция на възрастните от местата на зимуване към житните посеви. Установена е във всички области. Плътността е от 0-2 бр/ кв.м. Към момента няма третирани площи срещу неприятеля.
При заселването си в посевите, дървениците се хранят като смучат сок от най-долната част на стъблата и причиняват пожълтяване и усукване на централния лист. По-късно се придвижват по горните части на растенията, пробиват влагалището и смучат сок от класа. Частта над мястото на повредата побелява. Тази повреда се нарича **„частично белокласие"**. Непосредствено след изкласяването на житните култури, дървеници смучат сок от стъблото над последното коляно. Класът е бял и изправен, а последният влагалищен лист е зелен. Тази повреда се нарича **„пълно белокласие"**.

Химичен контрол срещу възрастното се провежда при изравняване на съотношението между половете, преди яйцеснасяне на неприятеля и при отчетена плътност над **прага на икономическа вредност (ПИВ):**
- 2 бр/кв. м при суха и топла пролет, слаби и редки посеви;
- 4 бр/кв. м при нормална гъстота на посева;
- 1 бр./кв. м. за семепроизводните посеви;

Обикновена житна пиявица */Oulema melanopa/*

Хладното и дъждовно време не е благоприятно за развитието на вредителя. Масова поява на възрастното е установена в почти всички области. Начало на яйцеснасяне и начало на излюпване са установени в областите: Пазарджик, Перник, Стара Загора, Търговище и Ямбол.. Плътността на неприятеля към този момент е без икономическо значение от 1-10 бр. /кв.м.
Химично третиране срещу неприятеля се провежда при установяване на плътност **над ПИВ** с разрешените за употреба инсектициди. **ПИВ във фенофаза „вретенене“ за възрастните е:**
- 30 бр. /кв. м - редки посеви и суха пролет;
- 50 бр. /кв. м - гъсти посеви и хладна пролет;

Сив царевичен хоботник */Tanymecus dilaticollis/*

Констатирано е увеличаване на плътността на неприятеля в област Плевен, на отделни посеви от пшеница.
Вредят възрастните, които нападат младите растения: прегризват кълновете и стъблата под почвената повърхност, а по листата правят периферни нагризвания.

Жълто ечемично вджуджаване */Barley yellow dwarf virus/*

Наблюдава се в областите Добрич, ВеликоТърново и Враца. Нападението е на хармани между 8-30 %.
Жълтото ечемичено вджуджаване има много характерни прояви през пролетта и по тях болните растения се разпознават лесно. Симптомите варират в известни граници (според сорта), но три от тях са винаги налице: вджуджаването, силното братене и интензивното жълто или червено оцветяване на листата. Растежът на болните растения е силно потиснат. Те изостават в развитието и имат вид на вджуджени. Братята са многобройни, сбити с изправени нагоре жълти до златистожълти листа.

Ранен листен пригор */Septoria tritici/*

Патогенът е установен на около 30 % от обследваните полета в област Добрич.
По листата се наблюдават сивозелени петна с жълт венец, които в центъра са бледокафяви, изпъстрени с дребни черни точки /пикнидии/. При висока степен на нападение, петната се сливат и листата или целите растения загиват. Нападнатите растения са слаби, класовете са дребни, със спаружено зърно.

Кафява и жълта листна ръжда */Puccinia recondita/* и */Puccinia striiformis/*

Установени са първи прояви от кафява и жълта листна ръжда. Сорите на патогена са разположени предимно по долните етажи на растенията. Степента на нападение е 5-13 % нападната листна повърхност. Болестта се наблюдава при 5 % от обследваните полета в област Добрич, в по-висока степен предимно в крайморските АЕР.

При кафявата ръжда по листата, предимно по горната страна, се формират кафяви до ръждиво кафяви, неравномерно разпръснати по повърхността им дребни сори.
Жълтата ръжда се явява основно върху листните петури, но при особено благоприятни условия се намира по всички зелени части на растенията - стъбла, плеви, осили и даже по неузрели зърна се образуват лимоненожълти удължени летни сори.

Мрежести петна по ечемик /Drechslera teres/

Петна по долните листа на ечемика са установени в областите: Велико Търново, Разград и Стара Загора. Плътността варира от 2-7 %.
Нападнатите растения не изкласяват или остават стерилни и ако се образуват семена те са спаружени и слабо развити.

Брашнеста мана /Erysiphe graminis/

Констатирана е поява на единични пустули по долните части на стъблата и листата в ранни и по-гъсти посеви. В област Велико Търново е констатирано нападение от болестта по пшеницата и ечемика по средните етажи от листата. По част от обследваните посеви в областите Велико Търново, Монтана, София град, Търговище и Ямбол нападението е над ПИВ - 10% -15% нападната листна маса.
Болестта се открива първоначално по долните листа, след това признаците се проявяват върху по-горните, листните влагалища, стъблата и класовете. По повърхността на нападнатите органи се образуват сиво белезникави, брашнести налепи. Най-големи поражения се наблюдават, когато са засегнати флаговите листа и класа.

РАПИЦА

Фенофаза:

BBCH (59-64) „Отворени първите цветове" -„Пълен цъфтеж: 50% от цетовете на главния цветонос отворени, окапване на старите венчелистчета"

Основни вредители за периода:

- ✓ **Рапичен цветояд /Meligethes aeneus/**
- ✓ **Рапичен стъблен скритохоботник /Ceutorhynchus napi/**
- ✓ **Рапичен шушулков хоботник /Ceutorhynchus obstrictus/**
- ✓ **Сухо стъблено гниене /фомоза/ /Leptosphaeria maculans/**

Рапичен цветояд /Meligethes aeneus/

Основната повреда се нанася от възрастните, които прогризват цветните бутони, за да се хранят с полена и да снасят яйцата си вътре. Нагризаните пъпки не дават качествени цветове. При по-голяма степен на нападение може да изсъхне цялото съцветие. При по-слаба повреда пъпките образуват шушулки, но те са деформирани, извити и не нарастват. Когато нападението на

рапицата стане във фенофаза бутонизация повредите са големи. При веднъж започнал цъфтеж цветояда се храни с полена и нанесените щети са нищожни.

Рапичен стъблен скритохоботник /*Ceutorhynchus napi*/

Отчетена е вредна дейност на възрастното В област Монтана се наблюдават единични екземпляри. В област Силистра плътността е 0-3 бр. възрастни/кв. м., където е подаден сигнал за борба. Масова поява е констатирана е област Враца с плътност от 4-5 бр. възрастни/кв. м., което е около и над ПИВ.
Бръмбарите се хранят с младите листа, цветните розетки и цветните пъпки на културата. Излюпените ларви се вгризват в стъблото. Нападнатите стъбла се изкривяват и пречупват.

Шушулков хоботник /Ceutorhynchus obstrictus/

В област Велико Търново отчетената степен на нападение е 3-4 бр. възрастни/кв. м., а в Търговище от 0-2 бр./кв. м.

Хоботниците се хранят с цветните пъпки. Женските екземпляри снасят по 1 яйце в шушулка. Нападнатите шушулки трудно се различават от здравите. Външен симптом върху растението се проявява, когато ларвите напуснат растението. Върху нападнатите шушулки се появяват малки отвори. Преките щети нанасяни от възрастни и ларви при тяхното хранене не са толкова големи, но те създават подходяща среда за яйцеснасяне на зелевото комарче по шушулките.

Сухо стъблено гниене /фомоза/ /*Leptosphaeria maculans*

Установено е нападение по долните листни етажи. В област Сливен са констатирани 6-12 % петна по листата, а в област Търговище 5-10 %. Подаден сигнал за извършване на третиране.
Болестта се проявява от поникване на растенията до 6-ти лист. По най-долните листа се образуват неправилни, закръглени, сиво-зеленикави петна, но най-характерни са признаците по кореновата шийка, която некротира и се напуква и по стъблата, по които се развива кафява засъхнала ивица.

СЛЪНЧОГЛЕД И ЦАРЕВИЦА

Фенофази :

Слънчоглед: BBCH (00/12-09/14) „Сеитба" / „Първа двойка листа" - „Поникване: поява на котиледоните над земната повърхност" / „Втора двойка листа"

Царевица: BBCH (00-13) „Сеитба" - „Разтваряне на трети лист"

Основни вредители за периода:

- ✓ **Сив царевичен хоботник /Tanymecus dilaticollis/**
- ✓ **Полски щурец /Gryllus campestris/**
- ✓ **Телени червеи /сем. Elateridae/**
- ✓ **Обикновен пясъчник /Opatrum sabulosum/**
- ✓ **Ливадна пеперуда /Loxostege sticticalis/**

Сив царевичен хоботник /Tanymecus dilaticollis/

През месец април е установено поява и начало на вредна дейност от сив царевичен хоботник в площите с царевица в областите: Велико Търново, Видин, Враца, Монтана, Ловеч и Плевен. В областите: Враца (АЕР Оряхово и Бяла Слатина) и Велико Търново (АЕР Свищов) в поникващи царевични посеви е установена масова вредна дейност и плътност от 2-3 бр./кв.м. В област Монтана плътността е 2-10 бр./кв.м., което е над ПИВ. Там е извършено третиране на цялата площ. В област Плевен плътността е над ПИВ - 6 -12 бр./кв. м.

В поникващите посеви със слънчоглед, плътността на неприятеля е както следва: област Велико Търново - 2 бр./кв. м, областите: Видин и Плевен - 1 бр./кв. м, област Враца - 2-3 бр./кв. м, област Ловеч - 1-1,5 бр./кв. м и област Монтана - 2-10 бр./кв. м.

Химичният контрол срещу неприятеля се осъществява, чрез вегетационно пръскане с инсектициди, в началото на поникване на културите, което обикновено съвпада с масовата поява на хоботника.

ПИВ ***при слънчоглед*****:**

- 2 бр.възрастни/кв. м. във фенофаза „поникване”;

- 5-6 бр.възрастни/кв. м. във фенофаза „4-5-ти лист”;

ПИВ ***при царевица*****:**

- над 2 бр. възрастни/кв. м. във фенофаза до „5-ти - 7-ми лист” или 20-30% повредена листна маса;

Полски щурец /Gryllus campestris/

Плътност от 2 бр./кв.м. в царевичните посеви е наблюдавана в област Велико Търново (АЕР Павликени). Нападнатата площ от 0,016 хил. ха е третирана. Вредна дейност на щурци е регистрирана и в област Ловеч. Отчетената плътност на неприятеля в слънчогледовите посеви в област Велико Търново е - 2 бр./кв. м, област Враца - 1-2 бр./кв. м, област Ловеч - 0-0,5 бр./кв. м и област Пловдив - 3 бр./кв. м. Нападнати са 0,550 хил. ха.

Прегризват младите растения в основата, нагризват пъпките и нежните върхни части.

Телени червеи /сем. Elateridae/

В област Пловдив са нападнати 0,800 хил. ха слънчоглед и 0,900 хил ха с царевица с богати хумусни почви.

Обикновен пясъчник /Opatrum sabulosum/

Вредна дейност в пониквящи посеви слънчоглед се наблюдава в област Враца на площ от 0,080 хил. ха., при плътност 1-2 бр./кв.м.
Привличат се силно от пониквящия слънчоглед, като се хранят с котилидоните му. Най-голяма обаче е вредата, когато бръмбарите прегризат вегетационния връх.

Ливадна пеперуда /Loxostege sticticalis/

При извършени обследвания в периода 28.04-02.05.2023 г. на територията на област Пазарджик е установено начало на летеж на пеперуди от първо поколение на заплевелени площи. При констатиране на нападение от неприятеля над регистрираните прагове на икономическа вредност (ПИВ) е необходимо третиране срещу гъсениците.
С цел недопускане масово намножаване на ливадна пеперуда, както и предприемане на своевременни мерки за контрол, в случай на установено нападение е необходимо, неприятелят да бъде под засилено наблюдение през настоящата година.

КАРТОФИ

Фенофаза:

BBCH (01-09) „Начало на покълване: поява на кълнове (< 1 mm)" - „Пониквaне: стъблата излизат над почвената повърхност" за средно-ранни и късни сортове

BBCH (10-29) „От клубени: първите листенца започват да нарастват" - „Поява на 9 или повече основни странични разклонения (> 5 cm)" за ранни сортове

Основни вредители за периода:

- ✓ **Телени червеи /сем. Elateridae/**
- ✓ **Колорадски бръмбар /Leptinotarsa decemlineata/**
- ✓ **Картофен молец /Phthorimaea operculella/**
- ✓ **Картофена мана /Phytophthora infestans/**

Телени червеи /сем.Elateridae/

Внесени са инсектициди срещу неприятеля при засаждане на картофите на 0,540 хил. ха.
Телените червеи са едни от най-често срещаните многоядни неприятели и се характеризират с широка екологична и хранителна пластичност, с което се обуславя широкото им географско разпространение. Вреда нанасят ларвите. Те водят подземен начин на живот, което затруднява контрола срещу тях.
Химичен контрол срещу неприятеля се предприема на площи с установена плътност по-висока от **ПИВ:**
- 4-6 бр. ларви/кв.м.

Колорадски бръмбар */Leptinotarsa decemlineata/*

Първите установени повреди от възрастните на неприятеля са регистрирани в област Благоевград. Начало на излизане от зимните убежища на колорадски бръмбар е констатирано и в областите: Видин, Пазарджик и Пловдив.
Химичен контрол срещу **възрастните** се провежда при **ПИВ:**
- 10% заселени гнезда при поникване до 10-15 см височина на растенията;
- 5 бр. възрастни на 100 растения при 15-25 см височина на растенията;
-10 бр. яйчни купчинки на 10 растения при 15-25 см височина на растенията;
ПИВ за ларвите е:
- 150 бр. ларви на 100 растения при 15-25 см височина на растенията;

Картофен молец */Phthorimaea operculella/*

Установено е начало на летеж на картофен молец в заложените феромонови уловки в областите: Кюстендил и Пазарджик.
Силно нападнатите листа постепенно завяхват и загиват. Гъсениците напускат такива листа и навлизат в стъблото, където издълбават ходове, насочени надолу. Стъблата над мястото на повредата увяхват и изсъхват.

Картофена мана */Phytophthora infestans/*

Срещу патогена е извършено първо предпазно третиране в област Благоевград.
При първоначалната й проява по долните листа се наблюдават неправилни до закръглени кафяви петна с по-светъл ореол, като при влажно време по долната страна се появява сиво-бял спорообразуващ налеп. Листата започват да прегарят, когато се появи силно напетняване. Заразата преминава към стъблата, които стават кафяви до черно кафяви.

СЕМКОВИ ОВОЩНИ ВИДОВЕ

Фенофаза:

Ябълки: BBCH (07-65) „Начало на разпукване на пъпките: първите зелени връхчета на листата са едва видими" - „Масов цъфтеж: най-малко 50% от цветовете са отворени; опадат първите венчелистчета"

Круши: BBCH (57-71) „Розов бутон: удължаване на венчелистчетата; чашелистчетата леко отворени; поява на венчелистчетата" - „Размер на завърза до 10 мм; следцъфтежно окапване"

Основни вредители за периода

- ✓ **Ябълков плодов червей /Laspeyresia pomonella =Cydia pomonella/**
- ✓ **Кръгломинираща молец /Cemiostoma scitella/ = /Leucoptera malifoliella/**
- ✓ **Обикновена крушова листна бълха /Cacopsylla pyr/i**
- ✓ **Калифорнийска щитоносна въшка/Quadraspidiotus perniciouss /**
- ✓ **Листни въшки /сем. Aphididae/**

- ✓ **Ябълков цветопробивач /Anthonomus pomorum/**
- ✓ **Листозавивачки /сем. Tortricidae/**
- ✓ **Листогризещи /сем. Lepidoptera/**
- ✓ **Ябълкова плодова оса /Hoplocampa testudinea/**
- ✓ **Червен овощен акар /Panonychus ulmi/**
- ✓ **Мъхнат бръмбар /Epicometis hirta/**
- ✓ **Струпясване по ябълка и круша /Venturia inaequalis;Venturia pirina/**
- ✓ **Брашнеста мана по ябълка /Podosphaera leucotricha/**

Ябълков плодов червей /Laspeyresia pomonella =Cydia pomonella/

Наблюдава се развитие на първо поколение. На заложените феромонови уловки в област Благоевград не е установен летеж. Начало на какавидиране е установено в област Бургас. Начало на летеж на пеперуди от първо поколение на неприятеля е констатирано в областите: Видин и Пловдив.

Химично третиране се извършва срещу възрастните, при масов летеж преди яйцеснасяне и срещу излюпващите се гъсеници, преди вгризването им в плодовете.

ПИВ за първо поколение:

- 3-5 бр. пеперуди / уловка / седмица или 0,8-1% пресни вгризвания в плодчета

Кръгломинираща молец /Cemiostoma scitella/ = /Leucoptera malifoliella/

Начало на летеж на пеперуди от първо поколение се наблюдава в областите: Бургас, Видин и Враца. Начало на яйцеснасяне се наблюдава в област Видин с плътност от 1 бр. яйце/лист.

Химичен контрол се провежда срещу възрастните, преди яйцеснасяне и в началото на излюпване на гъсениците, при **ПИВ:** -

2-3 броя яйца и мини на лист във фенофаза „формиране на завърза“ и „нарастване на плодовете“.

Обикновена крушова листна бълха /Cacopsylla pyri/

В област Пазарджик се наблюдава масово излюпване и вредна дейност на ларви от първо поколение на неприятеля. Плътността остава висока в градини с констатирано нападение.

Възрастни, ларви и нимфи нанасят повреди, като смучат сок от леторастите и плодовете на крушата, а това води до преждевременно окапване на листата и плодовете. Освен преките повреди, които причинява на дърветата, обикновената крушова листна бълха пренася фитоплазма, която запушва проводящите съдове и предизвиква закърняване и загиване на крушовите дървета.

Химичен контрол се води срещу възрастни и ларви, при **ПИВ:**

-2-3% заселени розетки във фенофаза „бутонизация“

Калифорнийска щитоносна въшка */Quadraspidiotus perniciosus/*

Начало на летеж на възрастни мъжки индивиди е установено в област Пазарджик в овощна градина с констатирано нападение от предходни години.
По плодовете и листата се появяват червени, кръгли петънца, като в средата им се забелязва щитчето на въшката.
През вегетацията контролът е насочен срещу младите подвижни ларви, преди образуването на щитче при **ПИВ:** ***10 бр. ларви/100 см клонка или 2-3 бр. нападнати плодове.***

Листни въшки */сем. Aphididae/*

Начало на поява и вредна дейност на зелена ябълкова листна въшка е установено в областите: Благоевград, Враца, Кюстендил, Пазарджик, Плевен, Пловдив и Стара Загора. Образуване на колонии се наблюдава в област Монтана.

Установена плътност с 5-10 % нападнати розетки е констатирана в област Благоевград, 2-5 % нападнати розетки в област Кюстендил, 6-9 % нападнати розетки в област Сливен и 5-6 колонии/100 летораси, 7-8 бр. колонии/100 летораси в област Враца, 10 бр./100 летораси в област Добрич, 10-15 бр./100 летораси в област Плевен, 10-15 бр./100 см клонка в област Монтана и 4-8 бр./ 100 пъпки в област Пазарджик. Плътност над ПИВ има в област Пловдив.
Във фенофаза „нараствате на плодовете“ се третира при **ПИВ:**
- Ябълки, Круши: ***колонии от Aphis spp - 10-15 бр./100 летораси; колонии от Dysaphis spp. - 5 бр./100 летораси.***
- Праскови: ***колонии - видове от Myzus spp., Brachycaudus spp. - 5% нападнати летораси; колонии - видове от Hyalopterus spp.- 15% нападнати летораси.***
- Сливи: ***колонии - видове от Hyalopterus spp., Phorodon - 15 бр./100 клонки или 15% нападнати летораси; колонии - видове от Brachycaudus spp.- 5 бр./100 клонки или 5% нападнати летораси.***

Ябълков цветопробивач */Anthonomus pomorum/*

В област Монтана е констатирано начало на поява и вредна дейност на презимували възрастни индивиди с плътност от 3-8 бр./100 клона и 5-10 бр./100 клона локализирани в отделни масиви в област Пловдив.
Повредените цветни бутони не се разтварят, покафеняват и изсъхват. Това е най-характерната повреда. В години, когато има прекомерно образуване на цветове, слабо нападение от неприятеля може да има полезен ефект за прореждане на цветовете. Силното нападение води до унищожаване на голяма част от цветовете в розетката.

Листозавивачки */сем. Tortricidae/*

Начало на вредна дейност се наблюдава в областите: Видин, Кюстендил, Пазарджик и София област. Установената плътност е под ПИВ.

Листогризещи */сем. Lepidoptera/*

В областите: Видин, Враца, Монтана, Пазарджик, Плевен, Сливен и Пловдив има начало на вредна дейност. Констатирана е ниска популационна плътност в област Видин - 2 бр./дърво, Враца и Плевен - 3-4 бр./дърво.

Ябълкова плодова оса */Hoplocampa testudinea/*

Начало на летеж се наблюдава в област Кюстендил, а начало на яйцеснасяне в област Пазарджик. Установена плътност от 3-9 бр./100 стръствания има в област Кюстендил, което е около и над ПИВ. В област Пловдив е констатирано начало на летеж от 02.04., масово - 12.04., начало на яйцеснасяне - 12.04. и начало на излюпване от 17.04.

Напролет със затоплянето на времето лъжегъсениците какавидират и след около 20 дни излитат първите оси. Началото на излитането на осите съвпада с началото на цъфтежа на ябълките.

Червен овощен акар */Panonychus ulmi/*

В област Благоевград се наблюдава вредна дейност на ларви, където плътността е 2-6 бр./лист. Начало и масово излюпване на зимни яйца има в област Пловдив. В района на Пазарджик плътността остава ниска.

Вредят ларвите, нимфите и възрастните, които се разполагат върху двете страни на листата.

Мъхнат бръмбар */Epicometis hirta/*

В област Монтана има начало на вредна дейност на възрастното в овощни насаждения от ябълки. Установената плътност е от 2-4 бр./100 розетки.

Бръмбарите нагризват плодниците, тичинките и венчелистчетата. Такива цветове пожълтяват и изглеждат като осланени. Освен тези повреди мъхнатият бръмбар нагризва ямички по завръзите на овощните дървета, които се деформират. Нагризва в отделни случаи и листата.

Струпясване по ябълка и круша */Venturia inaequalis/;/Venturia pirina/*

Изгърмяване на аскоспори е установено в областите: Благоевград и Пловдив. Отчетени инкубационни периоди на аскусна зараза са 3-4 периода от силна и средна степен в област Пловдив. Установени първи петна по листата се наблюдават в областите: Благоевград, Добрич, Монтана и Ямбол. При извършените обследвания в наблюдаваните овощни градини в област Кюстендил, Пазарджик и Пловдив не е установена проява на болестта по листната

маса. Констатирано нападение от първа степен (единични петна по листата) с 1-4% нападнати летораст има в област Благоевград и 2 % нападнати летораст в област Добрич.
По листата, листните дръжки, плодните дръжки и плодовете се образуват ясно очертани закръглени мазни петна, които се покриват със зеленосив налеп и некротират. Нападнатите листа пожълтяват, изсъхват и окапват, а пораженията по плодните дръжки предизвикват опадване на плодчетата. По плода се образуват тъмномаслени петна, които пречат на нарастването на плода и предизвикват деформации.

Брашнеста мана по ябълката /*Podosphaera leucotricha*/

Установена е поява на системна форма на патогена в областите: Благоевград, Добрич, Кюстендил, Монтана, Пазарджик, Пловдив, Сливен и Ямбол. Степента на нападение в област Благоевград е от първа степен (3-5% нападнати летораст от дифузната форма на болестта), 1-3% нападнати летораст в област Добрич и 0-2% повредени клонки в област Кюстендил. В края на месец април са установени локални инфекции в област Пловдив.

При заразяване с локалната форма на болестта, от долната страна на листата и върху листните дръжки се появяват брашнести петна с различна големина и форма. Петната деформират петурата и тя се завива тръбовидно около централната жилка. По нападнатите плодове се появяват петна във вид на ръждива мрежа, която обхваща различни по големина участъци и прониква на различна дълбочина в тъканите. За предпазване от локалната форма на болестта и многократни заразявания през вегетацията е необходимо редовно пръскане на дърветата.

КОСТИЛКОВИ ОВОЩНИ ВИДОВЕ

Фенофаза:

Праскови: BBCH (67-72) „Увяхване на цветовете (повечето венчелистчета са паднали)" - „Зеленият яйчник е заобиколен от чашелистчетата; някои от тях започват да падат"

Кайсии: BBCH (69-72) „Край на цъфтежа (паднали са всички венчелистчета)" - „Зеленият яйчник е заобиколен от чашелистчетата; някои от тях започват да падат"

Череши и вишни: (65-72) „Пълен цъфтеж (отворени са поне половината от цветовете; падат първите венчелистчета)" - „Зеленият яйчник е заобиколен от чашелистчетата; някои от тях започват да падат"

Сливи: (69-72) „Край на цъфтежа (паднали са всички венчелистчета)" - „Зеленият яйчник е заобиколен от чашелистчетата; някои от тях започват да падат"

Основни вредители за периода

- ✓ **Сливов плодов червей /Laspeyresia funebrana/ =/ Grapholita (Aspila) funebrana/**

- ✓ **Източен плодов червей /Grapholitha molesta/**
- ✓ **Прасковен (клонков) молец /Anarsia lineatella/**
- ✓ **Черничева щитоносна въшка /Pseudaulacspis pentagona/**
- ✓ **Листни Въшки /сем. Aphididae/**
- ✓ **Черна черешова листна въшка /Myzus cerasi/**
- ✓ **Листозавивачки /сем. Tortricidae/, Педомерки /сем. Geometridae/**
- ✓ **Костилкоплодова листна оса /Neurotoma nemoralis/**
- ✓ **Черна сливова плодова оса /Hoplocampa minuta/**
- ✓ **Брашнеста мана по праскова /Sphaerotheca pannosa var. Persicae/**
- ✓ **Къдравост по праскова /Taphrina deformans/**
- ✓ **Сачмянки /род. Stigmina, Pseudomonas, Xanthomonas/**
- ✓ **Ранно кафяво гниене /Monilinia laxa/**
- ✓ **Бяла ръжда (Цилиндроспориоза) по череша и вишна /Blumeriella jappii/**

Сливов плодов червей */Laspeyresia funebrana/=/Grapholita (Aspila) funebrana/*

През втората половина на месец април е отчетено начало на летеж по феромон на сливов плодов червей. Запазва се постоянен летеж в уловките. Няма проведени третирания. Пеперудите летят рано сутрин, като женските снасят яйцата си главно върху плодчетата и по-рядко по листата и клоните. След излюпването си, младата гъсеница се вгризва в плода непосредствено до мястото на снесеното яйце. Тя се храни с месестата част на плода, като дълбае ходове, насочени към дръжката. Повредените плодове престават да нарастват, придобиват виолетов оттенък и окапват заедно с гъсениците.

Химично третиране се извършва срещу възрастните преди яйцеснасяне и срещу гъсениците в момента, на излюпване и вгризване при **ПИВ:**

- за първо поколение: 10-15 бр. пеперуди./уловка/седмица или 1 - 1,5 % пресни вгризвания.

Източен плодов червей */Grapholitha molesta/*

В Югозападна България (АЕР Петрич и Сандански) в края на месец февруари е регистриран летеж по феромон на пеперудите от първо поколение, след което в резултат на застудяването летежа е преустановен до средата на месец март. В края на месец март в района на Пазарджик е отчетено начало на летеж на неприятеля. През месец април има летеж в областите: Благоевград, Бургас, Сливен, Стара Загора и Ямбол.

Женските снасят яйцата си поединично, по долната страна на листата и по младите летораст. Излюпените гъсеници се вгризват предимно във върховете на младите летораст и се хранят със зелената невдървесинена тъкан. След като достигне до по-твърда тъкан или

започне обилно отделяне на смола, гъсеницата изгризва отвор и преминава във втори летораст. Върховете на повредените летораси клюмват и увяхват, а по-късно изсъхват. Макар и рядко гъсениците от първо поколение, повреждат и малките плодчета.
Химичен контрол се провежда в края на летежа на пеперудите и началото на излюпване на гъсениците при **ПИВ:**
- 10-15 бр. пеперуди/уловка/седмица през вегетацията
- 2-3 % нападнати летораси за млади градини
- 5 % повредени летораси или 2-4 % нападнати плодове за плододаващи градини.

Прасковен (клонков) молец */Anarsia lineatella/*

Вредна дейност на гъсениците от презимувалото поколение е отчетена през първата половина на месец април в областите: Благоевград, Бургас и Сливен. Масово в страната е проведено по едно вегетационно третиране. Регистриран е летеж на пеперуди от лятното поколение в района на Благоевград.

Гъсениците освен леторастите нападат и плодовете. Една гъсеница повреждa 1-2 летораста и един плод. Нападнатите летораси клюмват, а по-късно повредената връхна част изсъхва заедно с листата по нея и растежът им спира.
При достигане на **ПИВ:**
- 3 *% повредени плодове от гъсениците*

Черничева щитоносна въшка */Pseudaulacspis pentagona/*

Разпространена е в градини от Благоевградски регион, където се наблюдава излюпване на ларви от първо поколение.
Черничевата щитоносна въшка вреди, като се заселва по стъблата, клоните, летораслите и плодовете, на които изсмуква соковете. Вследствие на убождането засегнатата тъкан загива, а от изсмукването на сока растенията забавят растежа си и може напълно да загинат.

Листни Въшки */сем. Aphididae/*

Отчетено е повишаване на популационната плътност на листни въшки при сливи, плътността остава около и над ПИВ. Третиране е проведено в областите: Бургас, Враца, Плевен и Пловдив. Традиционно през месец май се очаква увеличаване на плътността от неприятеля.
При прасковите, нападение от листни въшки е отчетено в районите на Благоевград, Пловдив и Стара Загора.

Черна черешова листна въшка */Myzus cerasi/*

До момента неприятелят е под ПИВ, в Благоевград са отчетени до 10 % нападнати клонки. Има тенденция за увеличаване плътността на неприятеля. Третирани са черешови насаждения в областите: Благоевград, Бургас и Пловдив.

Въшките повреждат най-силно връхните листа на леторастите. Повредените листа при черешата се завиват.

В черешовите насаждения вредят различни видове ***Листозавивачки /сем. Tortricidae/, Педомерки /сем. Geometridae/, ларви на Костилкоплодова листна оса /Neurotoma nemoralis/***. Плътността на неприятелите е под ПИВ до момента. След цъфтежа е проведено едно третиране в областите: Пазарджик и Сливен. Предстои третиране и в други области след преминаване на фаза „цъфтеж“ на черешите.
В сливовите насаждения плътността е под ПИВ. Проведено е едно третиране в областите: Бургас и Сливен срещу костилкоплодова листна оса.

Черна сливова плодова оса /Hoplocampa minuta/

През месец април е отчетен летеж, яйцеснасяне и начало на излюпване лъжегъсеници. В областите: Ловеч и Търговище са проведени от едно до две третирания преди и след цъфтежа на сливите.
Осите снасят в тъканта на чашелистчетата и по-рядко в самите чашки на още неразтворените цветове. Ларвите навлизат в завръзите, хранят се с вътрешността и ги изпълват с черна саждива материя.Повредените плодове окапват на земята заедно с дръжките.

Брашнеста мана по праскова /Sphaerotheca pannosa var. Persicae/

В областите: Пловдив и Сливен са извършени третирания срещу болестта на 1,650 х. ха.

Засяга всички органи на прасковата (листа, плодове и летораст), но най-силно листата. По тях се появяват бледожълтеникави петна, по чиято долна страна се образува брашнест налеп. Нападнатите млади листа се деформират силно, а при висока плътност некротират и опадат. По младите летораст също се образува подобен налеп, който е твърде плътен и предизвиква деформиране на клонките и задържане на растежа им. Такъв налеп се образува и по още зелените плодове, конто се напукват и загниват при по-нататъшния си растеж.

Къдравост по праскова /Taphrina deformans/

Третиранията срещу зимуващата форма на патогена в по-голямата част от страната приключи до средата на месец април. Първи повреди са отчетени през втората десетдневка на месеца в областите: Благоевград, Пазарджик, Пловдив и Сливен. До момента не са констатирани съществени поражения.
Заразените листа са силно накъдрени вследствие на образуваните по тях мехурести издутини, които понякога покриват целия лист. Тъканта на тези издутини е силно надебелена и чуплива. Отгоре те са обагрени жълтеникаво или червеникаво.

Сачмянки /род. Stigmina, Pseudomonas, Xanthomonas/

От началото на месец април са установени прояви на патогена по листата на черешите в слаба степен на нападение в областите: Благоевград, Монтана, Пазарджик и Пловдив. Установени са първи прояви на сачмянка по сливи, все още в ниска степен на нападение. Проведени са профилактични пръскания.

По листата отначало се появяват дребни пурпурни точки, които се разрастват до дребни закръглени петна с бледокафяв до охрен цвят. При младите листа тъканите в средата на петната некротират и опадат. Върху петурите се образуват дребни кръгли дупки. По плодовете се образуват хлътнали кафяво-червени петна, чиито тъкани спират да нарастват.

Ранно кафяво гниене /Monilinia laxa/

Поради хладното и дъждовно време през тази пролет, удължения цъфтеж на овощните дървета и наличието на зараза от предходната година в овощни градини с пропуски в

схемата за контрол на гъбната болест се наблюдават поражения от ранно кафяво гниене - по цвета и клонките на черешите. Повредите са установени през втората половина на месец април, като степента на нападение е средна. В сравнение с предходната година се наблюдава по-висока степен на нападение от ранно кафяво гниене по цветовете (5-15 %) и до 8 % по клонките. Подадени са от три до четири сигнала за третиране. Проведени са предцъфтежни и следцъфтежни третирания от един до два пъти.

През втората половина на месеца са отчетени първите повреди по цветове и клонки на сливите. За разлика от предходни години тази пролет е установено по-силно нападение по леторастите - до средна степен. При запазване на валежни условия и през следващия месец се очаква бързо разпространение на болестта.

Първи повреди по леторастите са открити в района на Пазарджик в прасковени насаждения. Продължават следцъфтежните третиранията в цялата страна.

При кайсиите са извършени вегетационни третирани върху 52,3% от площите. В градини с пропуснати РЗ мероприятия са наблюдавани поражения по леторастите и цветовете.

Бяла ръжда (Цилиндроспориоза) по череша и вишна /Blumeriella jappii/

Проявление по листата на череши и вишни до момента не е установено. Предпазно следцъфтежно третиране е проведено в областите: Благоевград и Пазарджик.

При зараза по горната повърхност на листата се появяват дребни виолетовочервени петна. При влажно и дъждовно време по долната им повърхност се образуват бели купчинки от спори. При силно нападение листата пожълтяват и опадват още в средата на лятото. При дъжд и топло времето болестта се разпространява масово

ЛОЗЯ

Фенофаза:

BBCH (08-13) „Разпукване на пъпките: ясно се виждат зелени върхове на леторастите" - „Третите листа са отворени"

Основни вредители за периода

- ✓ **Шарен гроздов молец /Lobesia botrana/**
- ✓ **Жълт лозов акар /Schizotetranychus viticola /**
- ✓ **Екскориоза /Phomopsis viticola/**
- ✓ **Брашнеста мана /Oidium tuckeri/**

Шарен гроздов молец /Lobesia botrana/

През месец април е установен масов летеж и начало на яйцеснасяне в област Благоевград. Начало на летеж на пеперудите е установено в областите: Бургас, Кюстендил, Пазарджик и Търговище.

Летежът на пеперудите от презимувалите какавиди започва, когато средната денонощна температура на въздуха се повиши над 10°C в продължение на десетина дни. Една пеперуда снася до 120 яйца, които полага по цветните бутони, листата, прилистниците, разклоненията на ресата и леторастите на лозата.

Жълт лозов акар /Schizotetranychus viticola/

Излизане на възрастните женски се наблюдава в района на Пловдив.

Акарите се концентрират главно около жилките. Те отделят ензими, които разлагат пигментите в листата и цветът на листната петура се променя в зависимост от сорта, в жълт, жълтозелен, кафяв, ръждивокафяв, виолетов или виолетовочервен. Листата се деформират, стават по-груби и при смачкване хрущят.

Екскориоза /Phomopsis viticola/

Установени са първи симптоми в област Бургас. Извършени са предпазни третирания в областите: Бургас, Враца, Плевен и Пловдив.

Първите симптоми се появяват по узрелите пръчки във вид на избеляване на кората, което може да започне от първото и второто междувъзлие. По-късно по побелелите зони се формират пикнидии, които се виждат като малки черни точки. В по-напреднали стадии кората се откроява, олющва се на ивици, откъдето идва и названието на болестта.

Брашнеста мана /Oidium tuckeri/

Наблюдават се първи симптоми на патогена в област Благоевград. Извършени са третирания в областите: Благоевград, Варна и Пловдив.

По листата, предимно от горната страна, се образуват жълтозеленикави петна със сивобял налеп. Нападнатите листа се деформират, прегарят и остават по лозите. По зелените леторастите се появяват светлокафяви петна с точковидна некроза, които също образуват налеп. При благоприятни условия за заразяване по оформената реса се появява изресяване, деформиране и пригор. При нападение на грозда след прецъфтяването, по зърната се образуват малки петна, които се покриват със сивобял налеп, под който тъканите прегарят.

За извеждане на борбата с болестите, неприятелите и плевелите да се прилагат само разрешените за употреба продукти за растителна защита при съответната култура, вредител и в регистрираната доза!

Съгласно чл.107, т.3 от **Закона за защита на растенията** *(обн. ДВ бр.61 от 25.07.2014 г.)* се забранява прилагането на продукти за растителна защита чрез въздушно пръскане!

Като изключение от забраната, продукти за растителна защита могат да се прилагат чрез въздушно пръскане само след писмено разрешение, издадено от директора на Областна дирекция по безопасност на храните (ОДБХ), когато е на лице опасност за растенията и растителните продукти, посочена в чл.109 ал. 1 от Закона за защита на растенията.

Съгласно Закона за пчеларството *(обн. ДВ, бр. 57 от 24.06.2003г.)*

Чл. 33. (1) Забранява се употребата на продукти за растителна защита и препарати за дезинфекция и дезинсекция върху земеделски и горски култури, трайни и крайпътни насаждения и медоносна растителност, намиращи се във фаза на цъфтеж и през периода на отделяне на мана.

(2) *(Изм. - ДВ, бр. 8 от 2011 г., в сила от 25.01.2011 г.)* При масово проявление на вредители и авиационно третиране на земеделски и/или горски култури с продукти и/или препарати за растителна защита по ал. 1 в райони, в които има пчелини, собственикът на земеделската и/или горската култура осъществява третирането след писмено разрешение на областната дирекция по безопасност на храните.

Закупуването на продукти за растителна защита трябва да става само от търговски фирми, притежаващи Разрешение/Удостоверение за търговия с ПРЗ!